

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media van 5 juli 2019 over grenzen aan de ruimte in de onderwijstijd (Kamerstuk 31 293, nr. 474).

Voorzitter van de commissie
Tellegen

Adjunct-griffier van de commissie
Arends

Inhoud

- I **Vragen en opmerkingen uit de fracties**
  - **Inbreng van de leden van de VVD-fractie**
  - **Inbreng van de leden van de CDA-fractie**
  - **Inbreng van de leden van de GroenLinks-fractie**
  - **Inbreng van de leden van de SP-fractie**
- II **Reactie van de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media**

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over de grenzen aan de ruimte in onderwijstijd en zien daarin geen aanleiding voor het stellen van vragen.

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige brief. Zij hebben nog enige vragen.

Algemeen

Allereerst vragen de leden de Minister of het ook mogelijk is om onderwijs te geven door bevoegde leraren dat meetelt voor de onderwijstijd op een locatie die niet wordt aangemerkt als schoolgebouw. Zij vragen de Minister verder in hoeverre de huidige regels belemmerend werken op creatieve oplossingen voor bijvoorbeeld thuiszitters, die wel weer onderwijs willen en/of kunnen volgen, maar dat om de een of andere reden niet kunnen doen in een klaslokaal op een reguliere school. De leden vragen de Minister ook of het mogelijk is om voor de onderwijstijd mee te laten tellen onderwijs dat wordt gegeven tijdens schoolvakanties. Tot slot vragen de voornoemde leden om aan te geven of het nog voorkomt dat scholen niet voldoen aan de urennorm voor onderwijstijd en of dit dan ook te wijten is aan een verkeerde opvatting van wat wel of niet tot onderwijstijd hoort.

Inbreng van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de brief over grenzen aan de ruimte in de onderwijstijd. Zij hebben zich in debatten en per motie meerdere keren uitgesproken over het belang van bevoegde leraren voor de klas. Deze leden hebben daarom nog een aantal vragen.

De leden constateren dat de Minister verwijst naar het feit dat de Kamer heeft ingestemd met het wetsvoorstel Modernisering onderwijstijd VO¹. Deze leden merken op dat het doel van dat wetsvoorstel was om de kwaliteit van het onderwijs te vergroten en maatwerk te waarborgen. Tevens was dit wetsvoorstel bedoeld om de regeldruk aan te pakken. Deelt de Minister de analyse van de voornoemde leden dat de maatschappij inmiddels is veranderd en toentertijd geen rekening is gehouden met het lerarentekort. Bestaat het risico dat ruimte in onderwijstijd gebruikt kan worden vanwege het lerarentekort en niet om de kwaliteit te vergroten of innovatie te stimuleren? Is de Minister nog steeds van mening dat het uitgangspunt van ruimte in onderwijstijd innovatie en

¹ Kamerstuk 34 010

kwaliteit van het onderwijs moet zijn en niet het lerarentekort? Zo ja, hoe gaat de Minister dit waarborgen, zo vragen deze leden.

De eerdergenoemde leden lezen dat de Minister onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om meer ruimte te bieden binnen de onderwijstijd in het primair onderwijs. Deze leden vragen welke mogelijkheden worden onderzocht. Is het uitgangspunt bij dit onderzoek de kwaliteit van het onderwijs en innovatie en niet het lerarentekort? Zo ja, waaruit blijkt dat? Worden in dit onderzoek uitsluitend de onderwerpen meegenomen waarvan wetenschappelijk bewezen is dat het werkt, zo vragen deze leden.

De leden zijn groot voorstander van het instemmingsrecht van de medezeggenschapsraad. Deze leden vragen of het risico bestaat dat de medezeggenschap zich gedwongen voelt in te stemmen met plannen voor bijvoorbeeld minder bevoegde leraren voor de klas, vanwege een lerarentekort en niet vanuit de kwaliteit van het onderwijs.

Ook geeft de Minister aan dat, gezien de ruime wettelijke criteria voor onderwijstijd, het morele appel op scholen, om op een verantwoorde, professionele en integere wijze gebruik te maken van de criteria, belangrijker is dan de wettelijke criteria. Hoe gaat de Minister waarborgen dat scholen de juiste afwegingen maken? Hoe kan de Minister voldoende controleren of de wettelijke ruimte op een verantwoorde, professionele en integere wijze wordt gebruikt, zo vragen deze leden.

Deze leden constateren tevens dat de Minister wijst op een moreel appel en vervolgens uitgangspunten geeft hoe dit moreel appel volgens hem uitgevoerd moet worden. Waarom wil de Minister dit niet verankeren in regelgeving? Hoe waaruit blijkt dat een moreel appel voldoende waarborging biedt, zo vragen deze leden.

Tot slot vragen de leden van deze fractie of innovatieve projecten waarvoor ruimte in de onderwijstijd wordt geboden een wetenschappelijke basis hebben. Is wetenschappelijk bewezen dat het werkt? Hoe kan de Minister dit waarborgen, zo vragen deze leden.

Inbreng van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief over grenzen aan de ruimte in de onderwijstijd. Zij blijven ondanks deze brief bij hun standpunt dat een leraar lijfelijk aanwezig hoort te zijn in de klas.

Wettelijke ruimte voor onderwijstijd in het voortgezet onderwijs

De leden constateren dat de Minister niet bereid is om lijfelijke aanwezigheid van een bevoegde leraar in de klas tijdens een les te verplichten. Deelt de Minister de mening dat hij hiermee het lerarentekort juist faciliteert? Uit een bericht van de Volkskrant van 13 september 2019² blijkt dat na het inzetten van gepensioneerde docenten en onbevoegde docenten nu ook de webcamdocent als oplossing tegen het lerarentekort wordt gebruikt. Acht de Minister dit wenselijk? Waar trekt de Minister de grens als het gaat om noodgrepen die scholen helaas moeten doen om het lerarentekort aan te pakken? Ook vragen de leden hoe het standpunt van de Minister over de lijfelijke aanwezigheid van een bevoegde leraar in de klas zich verhoudt tot de kritiek van de Inspectie van het Onderwijs die eerder kritisch was op lessen Duits via een videoverbinding. Kan de

² «Kan de webcamdocent de oplossing worden voor het lerarentekort?», de Volkskrant, 13 september 2019

Minister aangeven hoeveel lessen er op dit moment in het voortgezet onderwijs worden gegeven via internetverbinding en er dus geen bevoegde leraar in de klas aanwezig is, zo vragen de eerder genoemde leden. Kan hij dan ook specifiek ingaan op lessen via internetverbinding als gevolg van het lerarentekort? Indien hij dit niet kan, is hij dan bereid dit te onderzoeken? Zo nee, waarom niet, zo vragen deze leden.

Wettelijke criteria

criterium 2: uitgevoerd onder de pedagogisch-didactische verantwoordelijkheid van een leraar of een ander die hier op grond van de wet mee belast mag worden

De Minister beschrijft dat de persoon, zoals bedoeld met criterium 2, indien nodig in het leerproces van de leerlingen moet kunnen ingrijpen; er interactie mogelijk moet zijn tussen hem en de leerlingen en hij of zij moet kunnen bewaken dat leerlingen de voor hen ingeplande onderwijsactiviteit daadwerkelijk volgt en dus niet verzuimt. Hoe wordt dit criterium geborgd als een leraar niet fysiek aanwezig is in de klas volgens de Minister, zo vragen de leden. Deelt de Minister de mening dat het beroep van leraar een zeer waardevol beroep is en juist deze pedagogisch-didactische verantwoordelijkheid fysiek uitgevoerd moet worden in de klas? Zij vragen of de Minister zijn antwoord kan toelichten. Wat zijn mogelijke gevolgen voor leerlingen als bepaalde lessen enkel via videoverbinding worden gegeven, zo vragen deze leden.

criterium 3: de medezeggenschapsraad heeft vooraf ingestemd

De leden vinden het zeer belangrijk dat de medezeggenschapsraad vooraf moet instemmen met welke soorten onderwijsactiviteiten worden ingepland als onderwijstijd. Echter de leden vragen of de medezeggenschapsraden een eerlijke keuze wordt voorgehouden als gevolg van het lerarentekort: geen les of cyberles? Zij vragen wat de reactie van de Minister hierop is.

Verkennen van (de grenzen aan) de wettelijke ruimte

De leden vinden dat leerlingen les moeten krijgen van een bevoegde leraar die in de klas aanwezig is. Zoals de eerder ingediende en aangehouden motie van het lid Kwint c.s.³ stelt, zouden de problemen in het onderwijs nog weleens groter kunnen worden als we lessen via een computerscherm gaan toestaan. De Minister spreekt over een incidenteel geval, maar uit het eerder genoemde artikel van de Volkskrant van 13 september 2019 blijkt dat het niet over een enkel geval gaat. Het bedrijf Like2Teach ziet namelijk de belangstelling voor hun webcamlessen groeien. Niet in de laatste plaats door het nijpende lerarentekort, aldus het artikel. De leden vragen wat de reactie van de Minister hierop is. Is er, zoals de Minister suggereert, sprake van een incidenteel geval of ontstaat hier inderdaad een groter probleem zoals de leden de Minister al eerder op wezen? Wat gaat de Minister doen om deze schijnoplossing voor het lerarentekort een halt toe te roepen, zo vragen de voornoemde leden.

Wettelijke kaders, moreel appel

De leden merken op dat de Minister een moreel appel doet op scholen om de wettelijke ruimte op een verantwoorde, professionele en integere wijze te gebruiken. De leden vragen hoe dit appel zich verhoudt tot de noodzaak van sommige schoolbesturen om soms ongewenste keuzes te moeten

³ Kamerstuk 27 923, nr. 30, motie over de lijfelijke aanwezigheid van de docent in de klas

maken vanwege het lerarentekort en de daarmee gepaard gaande hoge werkdruk van hun leraren, zoals een vierdaagse schoolweek invoeren, onbevoegden voor de klas zetten en cyberlessen organiseren. De vakbonden en werkgevers hebben ook een appel gedaan op de Minister om meer te investeren in onderwijs om het beroep van leraar weer aantrekkelijk te maken en daarmee het lerarentekort te bestrijden. De leden vragen de Minister waarom hij wel verwacht dat schoolbesturen gehoor geven aan zijn appel, maar hij niet ingaat op de noodkreet voor extra investeringen in het onderwijs om het lerarentekort daadwerkelijk aan te pakken.

II Reactie van de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media